

Varga Csaba

A FINNUGOR SZAMÁR

humoreszk

A finnugor szamár ugyanolyan, mint a világ bármelyik szamara. Bojtos a farka, mint a marháé, lóg a feje és csökönnyös, továbbá szürke, rettenetesen szürke. Viszont kitartó: ha nem, akkor nem, nem és nem. Más szamár aztán mégis feladja és poroszkál tovább. A finnugor szamarat azonban különleges fából faragták: ő aztán végképp nem. És szétvetett lábakkal keresztbe áll nekünk az úton már több, mint egy évszázada, s folyamatosan zengi eszméi összegzését: IÁ. Hogy ez mennyire igaz, az alábbiakban megbizonyosodhatunk.

Klima László Etruszk-magyar nyelvrokonság című tanulmányában (Egyezzünk ki a múlttal / Közkezdvelt mítoszok / A magyar őstörténet, 159-161. oldal) az olasz nyelvészről, Mario Alineiről igyekszik leszedni a keresztvizet, aki azt bizonyította a magyarul Ősi kapocs címmel megjelent könyvében (Allprint kiadó, 2005), hogy az etruszk a Kárpát-medence egyik korabeli magyar nyelvjárása.

Klima László cáfolatainak egyikét idézem: „Alinei az etruszk mondatok, szókapcsolatok magyarból való megfejtése során figyelmen kívül hagyja a magyar nyelv alapszórendjét (alany–tárgy–állítmány). Az etruszk apa nacna semmiképpen nem lehet magyarul, mert a nagyapát a magyar séma szerint fordított szórenddel kell mondani ...”. (Értsd: "apa nagy" nem magyarul van, csak fordítva magyar: "nagyapa".)

Nahát, nahát Klima László!

Nézzük ezt részletesebben is:

1. Alinei „figyelmen kívül hagyja a magyar nyelv alapszórendjét”? Nem tetszik tudni, hogy az nincs? Mi **fontossági** sorrendben mondjuk el a mondat szavait. Például: Az apa házat vesz. Házat vesz az apa. Vesz az apa házat. Vesz házat az apa. Az apa vesz házat. Házat az apa vesz. Sehol semmi alapszórend, mert ez nem indoeurópai nyelv. Nálunk csak fontossági sorrend van, ez pedig szellemi. Vagyis nyelvünk nem gépi, hanem szellemi alapokon áll. S micsoda finom árnyalatok kifejezésére ad lehetőséget a magyarnak, hogy a mondat szavait nem előírt sorrendben **kell** elmondania, hanem a szavak bármilyen sorrendje kifogástalan eredményt ad!

2. Az „apa nagy” semmiképpen sem lehet magyarul? Először is: az apa és a nagy szó magyar volta fel sem tűnik önnek? Az nudli? Továbbá hogy az „apa nagy”-ot fordított sorrendben **kell** mondani? Nahát, Klima László docens úr! Tetszett olvasni Petőfit? Magyar költő, közöttük megtalálja. A Helység kalapácsának egyik szereplője a Fejenagy nevet viseli, s Fejenagy nem egyéb, mint nagyfej. Eszerint is apanagy = nagyapa. De még: ön nem hallott arról, hogy egykor az egyensúly súlyegyen volt, halott lány lányhalott, s ugyanígy az etruszk nyelv sem ma van, hanem egykor volt? Vagyis a régít kell számon kérni rajta, az meg vág. De a megfordítás ma sem okoz meghökkenést. A magyar nyelv ép lelkű beszélői jól tudják, hogy Anyaisten = Istenanya, ágas kút = kútágas, vízözön = özönvíz, színhely = helyszín, s Pusztamérge sem egyéb, mint Mérgespuszta. Csak ma divatosabb a jelzót a jelzett elé tenni, de ma sem kötelező. Kedves finnugorista docens úr, mi a különbség a malacsült és a sültmalac között? Nemde, jó így is, meg úgy is, csak szép pirosra süljön a bőre. Komolyan gondolja, hogy Anyaisten „semmiképpen nem lehetne magya-

rul”, ugyanis csak a fordított szórendű Istenanya van magyarul? Az ostobaság néha már gyönyörködtet.

3. Klima László tehát már az apa és a nagy szavak esetében is lebukott. Ám említhetett volna még néhány etrusz és magyar szóegyezést, de nem tette. Mert ha tette volna, írása azonnal humoreszkké vált volna a nem szakember olvasó számára is, nyilván tudta ezt ő is. (Ezért írom ezt a cikket a humoreszk műfajában.) De jobb későn, mint soha, íme pótlásul néhány etruszk-magyar szóegyezés (az etruszk szavak etruszk helyesírással és etruszk módon leírva szerepelnek itt, ami nyilván nem egyezik teljesen a mai magyarral): apa – apa, arasz – arasz, első – első, falu – falu, hat – hut, hel (hely) – hil, ital – ithal, lát – láth, ló – lu, lovas – luaś, lófő – lupu (f-p), mű – mu, nagy – nac, nekem – naceme, néz – nez, párol – parilu, tesz – tes, tűz – tus, ősz – ais, úr – uru és így tovább. S nem csak a nagypapa volt fordított sorrendű, hanem pl. a néző szem is: semnissi (szem-néző). Ennél is érdekesebb a munisuleθ, azaz műnézőlet, ami nem egyéb, mint emlékmű. Az átrium szó pedig a terem szóval azonos, csak az etruszkban hangátvetés történt: az "e" hang előre, a "t" hang pedig a második helyre került. A finnugor számár szőrös lába itt már szügyig kilóg.

Klima Lászlóra ne nehezteljünk, mert írása végén mindent jóvá tett. Epésen igyekszik írni, ám igyekezetében kicsúszik kezéből az ostor, s önmagán csattan. Alinei cséplése végén előrántja az adu ászt:

„A magyarok összevissza vándoroltatása során nem kapunk választ arra a kérdésre sem, hogy az őskőkor óta a Kárpát-medencében élő magyarok hogyan veszítették el nyelvüket, hogy részesei lehessenek a finnugor nyelvi egységnek, majd az egység felbomlása után miként szerezték vissza újra ősi magyar nyelvüket. Vagy az már egy másik magyar nyelv volt? **Vagy el sem veszítették, és nem is létezett finnugor nyelvi egység?**” (Az én kiemelésem – V. Cs.)

Hát ez pompás, Klima László úr! Földre borulunk Ön előtt. Lába nyomát is megcsókoljuk. Ugyanis pontosan ez a helyzet, még ha kérdésként teszi is fel: „nem is létezett finnugor nyelvi egység”? Felsorolt megállapításaiból ugyanis nyílegyenesen csakis az következik, hogy a „finnugor nyelvi egység”-ből való kiszakadás a legképtelenebb megoldás a magyar nyelv eredeztetésére.

Megjegyzés: a fentiek megírása után bukkantam Klima László következő pár mondatára [*Klima László: A finnugor rokonság megítélése az őstörténeti tudományokban. Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Szeged, 1984/85-2 (1991). 531-535.*]: "Ezen a konferencián egymás között vagyunk, bevallhatjuk nyugodtan, hogy ez **a finnugor rokonság nekünk gyanús.**" /.../ "a honfoglalás régészeti emlékeit vizsgálva **nem mutathatók fel a magyar nép finnugor eredetének bizonyítékai.**" /.../ "**a finnugorokhoz minden új délről érkezett**". (Klima László kiemelései.) A nyelv viszont északról jött volna délnek, nyugatnak? Hiszen a finnugor nyelvekben csak elszórt töredékek vannak meg a magyarból. Itt egy kicsi, ott egy kicsi, amott egy kicsi, s jobbra nem ugyanaz. Eszerint is a magyar kell, hogy legyen az alapnyelv. Tehát nem jött, hanem ment. Olyan fordítás ez, mint a vicc a jereváni rádióval: Kedves hallgatónk, helyesbítjük az előző hírünket: autókat nem osztogatnak Jerevánban, hanem fosztogatnak.
